

ELEMENTE ALE DESFĂȘURĂRII CAMPANIEI ELECTORALE ÎN ARMATĂ ÎN 1946

AURELIAN CHISTOL

După impunerea de către sovietici a guvernului Petru Groza, la 6 martie 1945, situația politică din România a devenit extrem de complexă, întrucât noul guvern era total nerepresentativ și acționa pentru distrugerea oricăror forme de democrație în România.

Atitudinea guvernului român l-a îngrijorat în mod deosebit pe regele Mihai, care încurajat de Iuliu Maniu, de Dinu Brătianu și, mai ales de faptul că, administrația americană refuza să recunoască acest cabinet, a hotărât să-l convoace pe 19 august 1945 la Palatul Regal pe Groza, pentru a-i cere să poarte negocieri cu liderii celorlalte partide, în vederea constituirii unui guvern de uniune națională¹.

Din cauza refuzului premierului de a demisiona, regele a declanșat „greva regală” și a decis să nu participe la manifestația de la 23 august². Refuzul său de a participa la sărbătorirea acestei zile a fost interpretat ca o ofensă adusă sovieticilor, iar relațiile româno-sovietice vor deveni foarte tensionate.

Pentru ieșirea din criză, va fi convocată între 16 – 26 decembrie 1945, la Moscova, Conferința Miniștrilor Afacerilor Externe ai U.R.S.S., SUA și Marea Britanie. Cu acest prilej, Andrei Vâșinski (URSS), Averell Harrison (SUA) și Sir Archibald Clark Kerr (Marea Britanie) au fost împuterniciți, să se deplaseze la București sub formă de comisie pentru a se consulta cu regele Mihai și cu membrii guvernului pentru a rezolva problema reprezentativității guvernului³. „Comisia” va sosi la București pe 31 decembrie 1945 și în urma discuțiilor purtate cu factorii de decizie de la București, se va ajunge la un compromis ce consta în cooperarea în guvern, ca miniștri fără portofoliu, a dr. Emil Hațieganu (PNT) și a lui Mihail Romniceanu (PNL)⁴.

Guvernul se va reuni în noua componență, pe 8 ianuarie 1946, într-o ședință extraordinară, prilej cu care a luat 3 decizii importante: 1. Efectuarea alegerilor generale legislative în cel mai scurt timp posibil. 2. Asigurarea libertății acestor alegeri, care vor fi făcute pe baza sufragiului universal și secret, cu participarea tuturor

¹ Dinu C. Giurescu, *Imposibila încercare*, București, Ed. Enciclopedică, 1999, p. 16.

² *Ibidem*, p. 19.

³ *Ibidem*, p. 81.

⁴ Ioan Scurtu, Gh. Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*, București, Ed. Paideia 1999, p. 513.

partidelor democratice și antifasciste, care vor avea dreptul să-și prezinte candidații. Asigurarea libertății presei, a cuvântului, a religiei și a dreptului la asociere⁵.

Zece zile mai târziu, ministrul justiției Lucrețiu Pătrășcanu, a declarat că a pregătit două proiecte de lege, unul pentru organizarea Reprezentanței Naționale și altul pentru legea electorală, precizând că Reprezentanța Națională va fi unicamerală (Adunarea Deputaților), în urma desființării Senatului⁶.

În momentul anunțului lui Pătrășcanu, în România activau legal 23 de formațiuni politice: 1) P.N.Ț. - Maniu; 2) P.N.L. - Dinu Brătianu; 3) P.S.D. Independenți - Titel Petrescu; 4) Partidul Țărănesc Democrat - dr. N. Lupu; 5) Partidul Radical al Micii Burghezii; 6) Partidul Național Democrat; 7) Partidul Popular Românesc; 8) Partidul Socialist Român; 9) Partidul Renașterii Române; 10) Partidul Unității Naționale; 11) Partidul Frontului Muncii Raționalizate; 12) Partidul Democrat Muncitoresc din România; 13) Partidul Frontul Generației de Foc; 14) Organizația Frontului Apărătorilor Patriei; 15) Partidul Românesc al luptătorilor; 16) Partidul Socialist Democrat din România; 17) Partidul Frontului Creștin; 18) P.N.L. - Gh. Tătărescu; 19) P.N.Ț. - Anton Alexandrescu; 20) Partidul Național Popular; 21) Frontul Plugarilor; 22) P.S.D. - Lothar Rădăceanu; 23) P.C.R.⁷

Deși nu fusese anunțată data alegerilor, putem vorbi despre începutul campaniei electorale încă din primăvară. Comuniștii decid să se alieze cu o serie de formațiuni politice, pentru a câștiga mai ușor alegerile. De aceea, la 17 mai 1946, se va constitui Blocul Partidelor Democratice (P.C.R., Frontul Plugarilor, P.N.L. - Tătărescu, P.N.Ț. - Anton Alexandrescu, Partidul Național Popular)⁸.

Din cauza presiunilor făcute de ministrul justiției, regele Mihai va semna la 13 iulie 1946, Decretul nr. 2218 privind organizarea Reprezentanței Naționale, ce consfințește desființarea Senatului. În 15 iulie este adoptată și legea nr. 560 privitoare la alegerile pentru Adunarea Deputaților, contrasemnată numai de Pătrășcanu. Prin această lege, primeau drept de vot femeile și militarii⁹.

După un amplu val de epurări politice, cărui i-au căzut victime mari personalități ale acestei țări, la jumătatea lunii octombrie, guvernul va catadicsi să stabilească data desfășurării alegerilor, pentru ziua de 19 noiembrie 1946¹⁰.

Deoarece conform legii electorale militarii aveau drept de vot, armata română, o instituție tradițional - apolitică, va fi târâtă în desfășurarea campaniei electorale.

Deși data alegerilor a fost stabilită la jumătatea lunii octombrie, în acel moment, campania electorală era în plină desfășurare. În mod oficial, reprezentanții partidelor politice nu aveau acces în unitățile militare pentru a-și face propagandă, singurii în măsură să facă educație politică trupei fiind ofițerii. Cu toate acestea, pe 11 septembrie 1946, în prezența unor lideri politici ai României au fost convocați la București comandanții de Mari Unități și șefi de Stat Major. La început a luat cuvântul Miron Constantinescu făcând o prezentare a platformei - program a B.P.D. și

⁵ Marin Nedelea, *Istoria României în date. 1940-1995*, Ed. Niculescu, 1997, p. 59.

⁶ Eleodor Focșeneanu, *Istoria Constituțională a României 1859-1991*, București, Ed. Humanitas, 1998, p. 97-98.

⁷ M. Nedelea, *op. cit.*, p. 67-68.

⁸ *Ibidem*, p. 61.

⁹ E. Focșeneanu, *op. cit.*, p. 99-100.

¹⁰ *Istoria României*, București, Ed. Enciclopedia, 1998, p. 476.

prezentând obiectivele urmărite: 1. Industrializarea țării; 2. Mecanizarea agriculturii; 3. Reorganizarea vieții financiare a țării. În privința armatei, programul prevedea:

- reducerea în viitor a stagiului militar;
- înzestrarea sa cu material modern;
- întărirea disciplinei și răspunderii;
- un ridicat standard de viață pentru ofițeri și subofițeri.

După expunerea lui Miron Costantinescu a luat cuvântul dr. Petru Groza, care a evidențiat caracterul anarhic al manifestărilor parlamentare din perioada interbelică, situație ce va trebui schimbată de noul parlament. La această ședință vor mai lua cuvântul ministrul de Război, gen. Mihail Lascăr și colonelul Petrescu, apreciindu-se în concluzie că „trebuie să formăm un << tot >>, un singur vot fără excepție, pentru a aproba platforma – program a B.P.D.”¹¹.

Pentru ca Marele Stat – Major să cunoască situația din armată, șeful Secției a II-a, colonelul Bălătescu se adresează printr-o telegramă la 14 septembrie Centrelor de Control Militar din țară cerându-le: „Urmăriți la unități și stabilimente măsurile concrete luate în vederea alegerilor, starea de spirit a ofițerilor, subofițerilor și trupei, comunicați informațiuni asupra modului cum este privită campania electorală în unități și pe teritoriu. Rezultatul până la 20 septembrie”¹².

În România existau 8 Centre de Control – Militare după cum urmează: 1. București; 2. Craiova; 3. Cluj; 4. Brașov; 5. Bacău; 6. Oradea; 7. Călărași; 8. Timișoara. În arhive s-au păstrat și răspunsurile șefilor acestor centre (cu excepția celui de la Craiova), la telegrama din 14 septembrie. Astfel, Centrul de Control Militar nr. 3. (Cluj), raportează la 19 septembrie, că referitor la desfășurarea campaniei electorale în teritoriu, se poate observa faptul că cea mai intensă propagandă e desfășurată de către Uniunea Patrioților Maghiari, în timp ce „activitatea partidelor din B.P.D. e multiplă și se evidențiază mai mult la orașe, afișând lozinci democratice și semnul electoral << Soarele >>”, iar „partidele istorice se rezumă până în prezent doar la luarea contactului cu vechile cadre, în special la sate.” În ceea ce privește organizarea alegerilor în unitățile aparținând Centrului, aceasta este mulțumitoare¹³.

În aceeași zi, Centrul de Control Militar (C.C.M.) nr. 5 Bacău, raporta printre altele: „Campania electorală este primită în unități bine, însă se observă la toți o indiferență față de măsurile ce se iau, fapt justificat prin lipsa unei educații cetățenești. Nu se agită nimeni, nu au păreri, tac, dându-ți impresia că și alegerile le consideră ca pe un fapt divers”. În ceea ce privește situația din teritoriu se aprecia că „Unii cetățeni privesc cu simpatie măsura luată ca și armata să voteze: o parte însă, mai cred că în rândurile armatei sunt încă reacționari care vor vota cu << istoricii >>. Partidele democratice din B.P.D., activează deschis, prin întruniri, reacționarii fac propagandă ascunsă de la om la om”¹⁴.

În ceea ce privește Centrul de Control Militar nr. 7 (Călărași), se face precizarea că și aici a început campania electorală, dar în ceea ce-i privește pe ofițeri și subofițeri se constată faptul că aceștia nu au o conștiință politică foarte dezvoltată, în

¹¹ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1637, filele 109-114.

¹² Idem, Dosar 1609, fila 263.

¹³ Idem, Dosar 1637, filele 56-57.

¹⁴ Ibidem, filele 58-59.

timp ce „ostașii sunt cu adevărat pasivi“, iar pe ansamblu „campania electorală în armată este privită cu oarecare nedumerire, întrucât este pentru prima dată când oștirea e pusă în fața urnelor“¹⁵.

Situația pare a fi mult mai bună la Centrul de Control Militar nr. 8 (Timișoara), unde campania electorală decurge normal, fără incidente, iar „starea de spirit e favorabilă“¹⁶.

În același fel stau lucrurile și la Centrul de Control Militar nr. 6 (Oradea), motiv pentru care se raportează Marelui Stat Major cu mândrie că „În unități vederile ofițerilor, subofițerilor și trupeii se conturează net pentru guvern“¹⁷.

Pe 23 septembrie sosește și răspunsul Centrului de Control Militar nr. 4 (Brașov) în care se preciza printre altele că „ofițerii, subofițerii și trupa au primit cu simpatie și cu mult interes campania electorală din armată“. Un motiv de îngrijorare era pentru șeful acestui Centru, locotenent – colonel Nicolescu Mircea, faptul că „ofițerii și subofițerii trecuți în Cadrul Disponibil, arată în general o mare rezervă și chiar ostilitate acestei campanii electorale în armată și că, în concluzie, aceștia vor vota contra Blocului Partidelor Democratice“¹⁸.

Un răspuns mai amplu, este cel al Centrului de Control Militar nr. 1, datat 26 septembrie. Și în acest centru s-a început campania electorală printr-o serie de cuvântări ce „au impresionat pe cei prezenți“, deși se constată „o răceală în rândul ofițerilor din Cadrul Disponibil“, în timp ce „subofițerii și trupa par să fie elemente mai sigur favorabile“. În această notă, se mai apreciază faptul că, „deși rezultatele sunt bune, încă se întâmpină greutăți din partea unora care sunt partizani ai opoziției, cu procente mai mari pentru P.N.Ț“. O altă problemă cu care se confruntă Centrul, este aceea că „ostașii ce vin de la vetre, vin îmbibați de doctrinele opoziționiste, parte din ei refuzând încadrarea în Diviziile de voluntari << Tudor Vladimirescu >> și << Horea, Cloșca și Crișan >> sub justificarea că sunt divizii politice“.

În acest Centru s-a realizat și un prim pronostic în ceea ce privește rezultatele alegerilor, pentru fiecare categorie de militari. Astfel, se preconiza că 65 – 70% dintre ofițerii activi vor opta pentru B.P.D., și numai 20 – 25% dintre ofițerii trecuți în Cadrul Disponibil. În ceea ce-i privește pe subofițerii activi, circa 70 – 80% vor vota B.P.D., și 45 – 50% dintre subofițerii din Cadrul Disponibil. Legat de trupa propriu-zisă, se miza pe 75 – 80% dintre voturile soldaților pentru B.P.D.¹⁹.

În urma primirii celor mai multe dintre răspunsurile Centrelor încă din data de 19 septembrie, colonelul Bălătescu, va elabora o nouă notă în 21 septembrie adresată centrelor, prin care propune să fie delegați „ofițeri de încredere și cu o hotărâtă atitudine democratică din cadrul acestei secții (a II-a Informații), care să se deplaseze pe teren, pentru a verifica și a ne informa din timp asupra adevăratului aspect al campaniei electorale în armată, astfel:

1. În garnizoana București:

Cu începere de la 23 septembrie, un număr de 4 ofițeri trimiși pe rând la toate

¹⁵ Ibidem, filele 61-64.

¹⁶ Ibidem, fila 64.

¹⁷ Ibidem, fila 66.

¹⁸ Ibidem, fila 80.

¹⁹ Ibidem, filele 93-98.

comandamentele, unitățile și stabilimentele militare, raportând rezultatele până la 26 octombrie.

2. În restul țării:

Cu începere de la 27 septembrie 1946, un număr de 10 ofițeri, care să se deplaseze la toate Marile Unități și Comandamente din țară, spre a lua contact cu șefii Diviziunilor 2, organele E.C.P. (Educație, Cultură și Propagandă) și Organele Marelui Stat Major de pe teritoriu²⁰.

După data de 21 septembrie 1946, Centrele de Control Militare au continuat să raporteze periodic Marelui Stat Major, despre stadiul în care se găsea pregătirea lupterilor și despre starea de spirit dominantă în armată.

Din această cauză, la 1 octombrie 1946, Centrul de Control Militar nr. 8 (Ilimișoara) a întocmit o dare de seamă asupra mersului campaniei electorale în unitățile și stabilimentele militare, dar și în teritoriul Centrului.

În ceea ce privește campania electorală în unități, se apreciază că aceasta este întârziată datorită faptului că nu s-au constituit peste tot comisii electorale. În legătură cu situația din teritoriu se cere în mod imperativ intensificarea propagandei B.P.D. mai ales în comunele cu numeroși aderenți ai opoziției²¹.

Un raport contrainformativ este trimis la 9 octombrie și de către Centrul de Control Militar nr. 1, conform căruia „campania electorală în cadrul unităților se desfășoară cu totul în mod defectuos”, din cauza proastei organizări, iar pentru exemplificare au fost prezentate câteva astfel de acțiuni prost organizate, desfășurate în cadrul garnizoanei București²².

Ca urmare a intensificării desfășurării campaniei electorale în armată la începutul lunii octombrie, și în urma rapoartelor primite de către Marele Stat Major de la toate Centrele de Control Militar la data de 14 octombrie, va fi elaborată o sinteză contrainformativă, în care se aprecia: „Campania electorală dusă în unități se desfășoară cu toată vioiciunea și perseverență”, în timp ce „comentariile și discuțiile în contradictoriu aproape au dispărut”, iar „rezultatul campaniei electorale se întrevea a fi din cele mai bune”²³.

Parcă pentru a mai diminua din optimismul conducătorilor militari ai României, Centrul de Control Militar nr. 6 (Oradea), trimite Marelui Stat Major în 21 octombrie o telegramă în care se preciza că în noaptea de 14/15 octombrie în garnizoana Satu-Mare s-au găsit două manifeste semnate de o organizație numită Tineretul Militar Național Țărănesc, prin care se face apel la militari pentru a vota cu Maniu și cu PNȚ-ul²⁴.

O manifestare asemănătoare are loc pe 15 octombrie la Turnu-Severin, unde un soldat aparținând Comandamentului Forțelor Fluviale Tr-Severin a scris peste jurnalul de perete o poezioară antiguvernamentală: „Jos B.P.D-ul cu Scânteia / Care se va stinge / Sus PNȚ-ul cu Dreptatea / Care va învinge”. În urma acestui act soldatul respectiv a fost reținut pentru cercetări²⁵.

²⁰ Ibidem, fila 44.

²¹ Ibidem, filele 140-144.

²² Ibidem, fila 126.

²³ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a III-a Operații, Dosar 1736, fila 105.

²⁴ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1609, filele 339-341.

²⁵ Ibidem, fila 343.

Printr-o notă contrainformativă din 18 octombrie, Centrul de Control Militar nr. 1 informează Marele Stat Major că anunţarea datei alegerilor este evenimentul cel mai comentat, şi că fixarea acestora „arată opiniei publice că guvernul conţine o preușită și stăpânește masa electoare”²⁶.

Cu ocazia împlinirii a doi ani de la eliberarea Transilvaniei de sub autoritatea politico-militară maghiaro-germană, pe 25 octombrie 1946, în Aula Școlii Superioare de Război a fost convocată o adunare la care au luat parte, ministrul de Război, generalul subsecretari de stat ai Ministerului de Război, generali ai Marelui Stat Major, generali comandanți de mari unități, șefi de stat major și comandanți de unități.

În deschiderea adunării gen. Vasiliu – Rășcanu a precizat că vor fi analizate mari probleme: 1) Situația actuală și expunerea unor probleme dezbătute la Conferința de la Paris; 2) Abordarea unor probleme în legătură cu: a) aparatul de Educație, Cultură și Propagandă; b) instrucția în armată; c) campania electorală; d) situația materială. Toate aceste expuneri au fost făcute de gen. Dămăceanu, Lascăr, Ionașcu și Pretorian.

În ceea ce privește expunerea privind campania electorală, aceasta este prezentată de generalul Lascăr. El apreciază că pregătirea pentru alegeri „se desfășoară în condițiunile cele mai bune și cu rezultate din ce în ce mai bune. S-a constatat că a depus în acest scop mult interes și elan. Nu se poate spune că nu sunt și deficiențe. Sunt unii, și aceștia sunt puțini, care păstrează o atitudine de pasivitate față de alegeri”. De asemenea, vorbitorul face apel la comandanți „să nu se facă exces de propagandă pentru a nu stingheri activitatea unităților”, dar în același timp „recomandă tuturor, ca armata să fie un bloc în fața alegerilor pentru izbânda noii concepții democratice”, pronosticând în rândurile armatei un număr de 98% din voturi pentru B.P.D.

În încheierea ședinței, ministrul Vasiliu-Rășcanu a concluzionat printre altele, faptul că votul armatei trebuie să fie de 100% pentru B.P.D., deoarece această instituție „trebuie să fie în unanimitate susținătoare a noilor principii ale regimului actual”²⁷.

După 25 octombrie, Marele Stat Major a continuat să primească zilnic informații despre desfășurarea campaniei electorale în armată. Una din informații datată 27 octombrie se referă și la garnizoana Pitești unde „campania electorală continuă cu asiduitate, punându-se accent pe necesitatea ca „armata să sprijine actualul guvern”²⁸.

Propaganda electorală nu a ocolit nici Marina Militară Română. Un raport contrainformativ din 31 octombrie, precizează că și aici „campania electorală continuă în condiții mulțumitoare, la toate unitățile Marinei prin conferințele explicative organizate de Comisiile Electorale respective”, dar în același timp se trage un semnal de alarmă în legătură cu faptul că „moralul personalului este într-o continuă și vertiginoasă scădere, conducând înspre o totală prăbușire a clasei militare”²⁹.

Tot pe 31 octombrie s-a desfășurat la Marele Stat Major o ședință specială de propagandă electorală pentru subofițerii din Marele Stat Major și pentru soțiile lor cu tema: „Scopul Armatei în alegeri”. Conferința a fost susținută de col. Bălățescu, care a prezentat cauzele ce au dus în România la schimbarea politică fundamentală de după 23 august. El identifică și analizează, cauze de ordin militar, geografic, politic și social-

²⁶ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1637, fila 181.

²⁷ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a III-a Operații, Dosar 1736, filele 245-256.

²⁸ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1637, fila 149.

²⁹ Idem, Dosar 1609, fila 140.

economic, arătând printre altele că „statul sovietic este dator față de popoarele sale să le asigure existența creându-și relații pașnice cu toate popoarele limitrofe, în care intrăm și noi românii”. De aceea, el consideră că armata „are încredere numai în factorii democratici înregimentați în B.P.D., care sunt și luptă pentru desăvârșirea unei trainice puterilor cu U.R.S.S.”.

În finalul dării de seamă asupra acestei ședințe se arată că „rezultatul a fost foarte bun și lămuririle date sunt de mare folos pentru documentarea subofițerilor înainte de alegeri. Această ședință este un bun exemplu pentru organizarea viitoare a întâlnirilor de propagandă electorală”³⁰.

Acest mod de organizare al campaniei a produs dezolare printre adepții opoziției, lucru semnalat cu satisfacție printr-un raport contrainformativ al comandantului Pieței București din 1 noiembrie, în care se preciza că „în sânul partidelor istorice, zilnic se observă demisii din partid, din cauza programelor ce nu mai corespund actualei situații și orientări a țării, iar B.P.D. își continuă propaganda cu multă eficacitate în toate provinciile țării”³¹.

Pe 6 noiembrie, la Marele Stat Major s-a realizat o „centralizare” a informațiilor privind desfășurarea campaniei electorale, care „continuă în unități cu toată intensitatea. Acțiunea de lămurire tot mai crescândă a ostașilor a început să dea roade scontate. Se mai găsesc încă elemente trenarde, care mai caută să întârzie evoluția ideilor democratice pe o linie pozitivă”. În sinteză, este prezentată și situația campaniei printre civili, unde „mai accentuat decât în armată, se găsesc anumiți indivizi care dau naștere la conflicte pe temă politică cu urmări fatale: lovirea care cauzează moartea”. Toate aceste nenorociri sunt rodul unor elemente răzlețe ce „caută să dea un aspect violent propagandei dusă la sate de membrii B.P.D.”³².

Un alt prilej de a organiza întruniri în armată este cel al aniversării pe 7 noiembrie a 29 de ani de la lovitura de stat bolșevică din Rusia, denumită însă „revoluție socialistă”. Cea mai mare amploare au avut-o serbările organizate în Capitală, după cum se arată într-un raport al Centrului de Control Militar nr. 1, din 8 noiembrie în care se spune că „în după-amiaza zilei de 7 noiembrie a avut loc în sălile Cercului Militar un festival artistic dat de către Comisia electorală a Ministerului de Război în cadrul campaniei electorale”. La eveniment au luat cuvântul gen. Pretorian, gen Lascăr și d-na gen. dr. Zamfir. Ei „au arătat însemnătatea dreptului de vot acordat militarilor și femeilor, cât și realizările făcute de către guvernul d-lui. Dr. Petru Groza”. De aceea, „cu toții au insistat asupra necesității de a susține cu toată tăria actualul guvern în alegerile din 19 noiembrie”. În ceea ce-l privește pe generalul Lascăr, a ținut și un discurs dedicat aniversării „revoluției” ruse din 1917³³.

Și Comandamentul Trupelor de Grăniceri va informa pe 10 noiembrie Marele Stat Major despre situația din unitățile sale și din teritoriile de graniță ale României. Astfel, în raport se apreciază că „în rândurile ofițerilor trecuți în Cadrul Disponibil, se discută despre posibilitatea izbucnirii unei revoluții în țară, în cazul că B.P.D. va ieși în alegeri. Mulți dintre ei vor fi primii care se vor înrola în rândurile revoluționarilor

³⁰ *Ibidem*, filele 158-159.

³¹ *Ibidem*, fila 227.

³² *Ibidem*, filele 161-162.

³³ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a III-a Operații, Dosar 1736, filele 385-386.

având convingerea că, până în cele din urmă, tot anglo-americanii vor decide numirea României". Singurul lucru îmbucurător pentru autorii raportului este că „la început semnalează continuu demisia ale membrilor P.N.Ț. din organizația locală”³⁴.

Deși zarurile erau deja aruncate în privința rezultatului alegerilor, pe 11 noiembrie s-au prezentat la șeful marelui Stat Major al Comandamentului Teritorial Brașov, liderii locali ai P.N.Ț. - Maniu, P.N.L. - Brătianu și P.S.D. - Titel Petrescu care au cerut să le fie permis accesul în cazarmă pentru a face campanie electorală, mai li s-a răspuns că „în cazarmă nu are acces nici un om politic pentru propagandă”, iar educarea ostașilor pentru alegeri se face exclusiv de către ofițeri, în condițiile în care nici agenții B.P.D. nu au acces în unitățile militare. Singurele acțiuni de propagandă fiind ale Serviciului E.C.P. ce face parte din armată. Cu toate acestea cei 3 au lăsat o cerere, care va fi, bineînțeles, respinsă³⁵.

Patru zile mai târziu va fi respinsă și cererea lui Iuliu Maniu de a i se permite accesul la Școala Superioară de Război pentru a-și prezenta programul politic³⁶.

Cu o săptămână înainte de alegeri, col. Bălătescu trimite Centrelor de Control Militar o telegramă cu următorul conținut: „Cu începere de la primirea prezentului ordin, raportați zilnic prin orice mijloace, radio, telegrafic, curier ocazional etc., toate chestiunile importante referitoare la modul cum decurg pregătirile pentru alegeri, atât în armată, cât și în teritoriu”³⁷. Răspunsurile venite de la centre au fost centralizate în Marele Stat Major prilej cu care s-au tras următoarele concluzii:

1. La majoritatea unităților, campania electorală își atinge scopul de pregătire politică a ofițerilor, subofițerilor și trupe, procentul celor favorabili actualului regim depășind media de 80% și ajungând în unele unități chiar până la 100%.

2. Procentele cele mai mici sunt la unitățile și formațiunile de aeronautică, în special pentru ofițeri și subofițeri, aceste procente fiind pentru ofițeri de circa 50% și pentru subofițeri de sub 50%.

3. Între unitățile operative și cele teritoriale, acestea din urmă dau procente mai mici, în special la subofițeri și trupă.

4. Trupa are procentele cele mai mari, fiind urmată de ofițeri, subofițerii au procentele cele mai mici.

5. Unitățile și formațiunile teritoriale cu procentajele cele mai mici sunt în Transilvania³⁸.

Pentru a nu avea „surprize” cu prilejul alegerilor, la Centrul de Control Militar nr. 6 (Oradea), înainte cu câteva zile de alegeri în „unitățile și formațiunile din zonă s-au făcut cu ofițerii, subofițerii și trupa exerciții practice de votare întrebându-se întreg materialul necesar în acest scop”³⁹.

Deși se făceau ample pregătiri pentru ca armata să voteze în totalitate pentru B.P.D., situația reală în unități era foarte complicată, întrucât militarii români nu erau chiar atât de dornici să voteze B.P.D.-ul. Acest lucru ne este confirmat indirect, prin faptul că-n multe unități se fac „repetiții” în vederea alegerilor iar în 14 noiembrie

³⁴ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1609, fila 197.

³⁵ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a III-a Operații, Dosar 1736, fila 304.

³⁶ *Ibidem*, fila 305.

³⁷ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a II-a Informații, Dosar 1609, fila 235.

³⁸ *Ibidem*, fila 238.

³⁹ Arhivele Militare Române, Marele Stat Major, Secția a III-a Operații, Dosar 1736, fila 23.

Direcțiunea Poliției de Siguranță adresându-se Marelui Stat Major preciza că „sunt informațiuni că militarii activi din județul Brașov își exprimă dorința ca, secțiile de votare din cazărmi, să fie prezidate de magistrați și nu de ofițeri E.C.P.”⁴⁰.

Comandanții armatei vor avea însă „grijă”, ca militarii să voteze „cum trebuie” la 19 noiembrie 1946, iar cei ai Ministerului de Interne ca și civilii să voteze „bine” la alegeri.

Rezultatele alegerilor, evident trucate, au fost date publicității abia la 3 zile de la desfășurarea alegerilor. Conform statisticilor oficiale, au votat 6.934.538 de alegători, iar 4.766.630 au votat B.P.D. și doar 878.927 au preferat P.N.Ț.-ul. Astfel, B.P.D. a obținut 71,8% din voturi și 348 de mandate, la care se vor adăuga cele 29 de mandate ale Uniunii Populare Maghiare. Opoziția avea 32 de mandate prin P.N.Ț., 3 prin PNL, 2 prin Partidul Țărănesc Democrat (dr. N. Lupu), iar P.S.D. -Independent nu a intrat în Parlament⁴¹.

În concluzie, putem afirma că după 23 august 1944 statutul armatei române se va modifica radical. Ea va deveni o instituție politizată ce va contribui în mod direct la lichidarea democrației în România. Devenită un instrument al sovietizării și comunizării României, armata va asista neputincioasă la prăbușirea prestigiului său în ochii opiniei publice.

Anul 1946, ca și întreaga perioadă 1944 - 1958, sunt cea mai neagră perioadă din istoria armatei române, devenită o susținătoare a sovietizării României și a dictaturii comuniste.

THE ELEMENTS OF ELECTORAL CAMPAIGN IN THE ARMY (1946)

Abstract

Doctor Petru Groza Government, imposed on 6th March 1945 by the Soviets, will from its very foundation for the destruction of the democracy and of Romanian traditional institutions.

King Michael, after the „royal strike“, will obtain only a false reshuffling of government, which obtains in January 1946 the recognition of the Anglo-Americans, on condition that they organized free elections as soon as possible.

Because of this, still from the beginning of the spring of the year 1946, the electoral campaign will be declared, which will be attended by 23 parties.

In May, the communists and their „road comrades“ (their allies) will make up the Democratic Parties Group.

In July, the minister of justice, Lucrețiu Pătrășcanu, will impose the modification of the electoral law. According to the new law, the army, a traditionally

⁴⁰ *Ibidem*, fila 111.

⁴¹ Gheorghe Onișoru, *Alianțe și confruntări între partidele politice din România (1944 -1947)*, București, Fundația Academia Civică, 1996, p. 247.

apolitical institution, must to vote, although the representatives of the political parties didn't have access in the military units.

The Education and Culture Service and the Propaganda, created in 1945, after a Soviet model, had to take care of the political education of the army. This way, on 11th September the commanders of the big units are convened to a meeting. Vasiliu Rășcanu (minister of War) and the general Lascăr (Head of the Big Major State) participated. On this occasion, the B.P.D. (D.P.G.) programme will be presented appealing to the present ones, to determine the army to vote the B.P.D. (D.P.G.).

Three days later, colonel Bălățescu, the head of sends a telegram to the high centers of military control to report the measures that were taken with a view to the organising of the elections, to present the army's and the civil population's state of mind.

The Military Control centers will emphasize the efforts made for the elections, but also the dissatisfactions of the officers and of the subofficers written in the C II (Available Background). Many recruits also refuse the integration in the Divisions „Tudor Vladimirescu” and „Horea, Cloșca și Crișan”.

During the meeting on 25th October in the presence of the minister Vasiliu Rășcanu and that of the general Lascăr, the obtainance of all the votes for the communists and their allies was established for the army, as an objective in the elections. Despite all these things, anti-governmental manifestations continued to exist in the army, manifestations that worried the political authorities of Romania.

During all this time, the access of the leaders of the opposition in the military units was strictly forbidden.

„Repetitions for the elections” took place in many military units some days before the elections, lest there should be surprises. In the same time the Big Major State discovered a centralization of the informative notes came from the territory.

This way, the army was estimated to be favorable to the regime (system) in proportion of 80 – 100%, the situation being worse in aeronautics and in the units from Transylvania.

The communists and their comrades will organized the elections „very well”, so they obtained 71,8% of the votes.

The year 1946, as the whole period 1944 – 1958, represents the worst period of the history of the Romanian army, which became a supporter of the sovieticism of Romania and of the communist dictatorship.